

กลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิภาพ
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

ADMINISTRATIVE STRATEGIES FOR CHILD AND YOUTH DEVELOPMENT A PROJECT
INITIATED BY HER ROYAL HIGHNESS PRINCESS MAHA CHAKRI SIRINDTHOEN FOR
EFFECTIVENESS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC
EDUCATION COMMISSION IN THE NORTHEASTERN REGION OF THAILAND

ปราโมทย์ พระพันธงไชย*, ไชยา ภาวะบุตร, ธวัชชัย ไพไธล

Pramote Prahantongchai*, Chaiya Pawabutra, Tawatchai Pailai

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร ประเทศไทย

Faculty of Education, SakonNakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon, Thailand

*Corresponding author E-mail: Pramtparahan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร 2) เพื่อสร้างและพัฒนากลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร และ 3) เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย มีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ 10 ขั้นตอน คือระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น มี 3 ขั้นตอน ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนากลยุทธ์ มี 5 ขั้นตอน และระยะที่ 3 ประเมินผล มี 2 ขั้นตอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการฯ จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง แบบประเมินร่างกลยุทธ์ และแบบประเมินกลยุทธ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) และความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.105 - 0.142 โดยภาพรวมเฉลี่ย 0.118 2) กลยุทธ์การบริหาร มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 2.1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2.2) การกำหนดกลยุทธ์ 2.3) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และ 2.4) การควบคุมกลยุทธ์และประเมินผล แยกตามองค์ประกอบการบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร สรุปได้ 8 ประเด็น 42 กลยุทธ์ 42 แนวทางดำเนินงาน 44 ตัวชี้วัดความสำเร็จ และ 3) ผลการประเมินกลยุทธ์ 4 ประเด็น คือ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98$)

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร, ประสิทธิภาพ, โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร, โรงเรียนมัธยมศึกษา, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

The purposes of this research were to; 1) Investigate the current conditions, desired conditions and essential needs of the administration of Child and Youth Development a Project, 2) Create and develop the administration strategies of Child and Youth Development a Project. and 3) Evaluate the administration strategies of Child and Youth Development a Project. The design of this research was in policy research design which was conducted in 3 phases and ten steps. The first phase was investigating the current conditions, desired conditions and essential needs of the administration of the projects, it involves three steps. The second phase was creating and developing the administration strategies of the projects, it consists of five steps. The last phase was evaluating the administration strategies of the projects, it consists of two steps. The sample group consisting of 144 administrators and teachers. The instruments were the questionnaire, the semi-structured interview, the strategy drafting assessment form and the strategy evaluation form. The data was analyzed by using percentage, mean and standard deviation. The findings were as follows; 1) the overall current conditions was at good level, ($\bar{X} = 4.15$). For the overall of the desired conditions was at excellent level, ($\bar{X} = 4.64$). In addition, there were essential needs in every aspect, with the modified priority needs Index ($PNI_{modified}$) value between 0.105 - 0.142, and the overall average was at 0.118. 2) The administration strategies were consisted of 4 main elements: analyzing the environment, setting the strategies, putting strategies into practice, and controlling strategies and evaluating which can be classified according to the components of the administration of Child and Youth Development a Project into 8 strategic issues, 42 strategies, 42 operational guidelines, 44 key performance indicators. and 3) The result of the evaluation of administration strategies was evaluated from strategies in 4 areas: congruity, propriety, feasibility and utility. The overall is at the highest level, ($\bar{X} = 4.98$).

Keywords: Administration Strategies, Effectiveness, Child and Youth Development Project in Remote Areas, Secondary Schools, The Northeastern Region of Thailand

บทนำ

โลกปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงที่ผันผวน รวดเร็ว และไม่แน่นอน ทั้งด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรม และด้านสังคม แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จะยิ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบที่รุนแรงมากขึ้น ตัวอย่างเช่น 1) ด้านภูมิอากาศและโรคระบาดที่มีความผันผวน เช่น ภาวะแล้งจัด น้ำท่วมรุนแรง และโรคอุบัติใหม่ เช่น โควิด-19 ที่ระบาดรุนแรงไปทั่วโลก เป็นต้น 2) ด้านระบบการสื่อสารออนไลน์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม พฤติกรรมการเรียนรู้ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วในทุกที่ทุกเวลา 3) ด้านความก้าวหน้าของปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI-Artificial Intelligence ที่จะส่งผลต่อความต้องการด้านทักษะของกำลังคนที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต 4) ด้านโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในขณะเดียวกันอัตราเด็กเกิดใหม่ต่ำ ทำให้จำนวนผู้เรียนในทุกระดับการศึกษามีแนวโน้มลดลง ส่งผลต่อขนาดและประเภทโรงเรียนในอนาคต 5) ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมและปัญหาสิ่งแวดล้อมในทุกระดับ และ 6) ด้านธรรมาภิบาลและการบริหารประเทศ รวมทั้งปัญหาความมั่นคงที่จะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตนั้นเต็มไปด้วยความไม่แน่นอนและความ

ท้าทายใหม่ ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ ซึ่งทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันการจัดการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์สำหรับการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงร่วมกับสถานศึกษาในโครงการตามพระราชดำริทุกสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560 - 2569) ขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศไทย ปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 การเข้าเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน พร้อม ๆ กับสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และยุคดิจิทัล แม้ว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล แต่ก็ย่อมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่เชื่อมต่อกันถึงด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงมีความจำเป็นต้องเตรียมเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2560)

พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานตามแผนฯ ฉบับที่ 5 ประกอบด้วย 1) โรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน 2) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 4) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 5) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 6) โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร 7) โรงเรียนและศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ ในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย 8) หมู่บ้านในเขตบริการการศึกษาของสถานศึกษาข้างต้น และ 9) พื้นที่อื่น ๆ ตามพระราชประสงค์ (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2560)

โรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งหมด 21 โรงเรียน กระจายอยู่ในจังหวัด 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 โรงเรียน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 8 โรงเรียน จังหวัดน่าน จำนวน 2 โรงเรียน จังหวัดสกลนคร จำนวน 4 โรงเรียน และจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 โรงเรียน ซึ่งการบริหารโครงการฯ ยังไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร จะเห็นได้จากรายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร กาฬสินธุ์ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และน่าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ข้อมูลปีการศึกษา 2563 และ 2564) พบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับภาวะโภชนาการ ปัญหาคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ การผลิตอาหารในโรงเรียนทุกประเภทมีปริมาณน้อยกว่าความต้องการ การปลูกฝังจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีการรายงาน การเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอด วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาติไทย ไม่มีการรายงาน (โครงการส่วนพระองค์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2565)

จากเหตุผลความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560 - 2569)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างและพัฒนากลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ 10 ขั้นตอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 144 คน เป็นผู้บริหาร 14 คน และครู 130 คน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนากลยุทธ์ มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างและพัฒนากลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ มีการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการทำกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 5 การศึกษาพฤติกรรมแนวปฏิบัติที่ดีโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนละ 5 คน เป็นผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน ครู 3

ขั้นตอนที่ 6 การสร้างกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 7 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อวิพากษ์ร่างกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ โดยทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการฯ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 คน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 5 คน จังหวัดน่าน จำนวน 2 คน จังหวัดสกลนคร จำนวน 4 คน และจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 2 คน และต้องเป็นผู้บริหารโรงเรียนในโครงการฯมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

ขั้นตอนที่ 8 ประเมินร่างกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน เป็นนักวิชาการ จำนวน 2 คน ผู้บริหารระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 3 คน

ระยะที่ 3 ประเมินกลยุทธ์ มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ ที่ มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 9 การจัดประชาพิจารณ์ร่างกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ ที่ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 35 คน เพื่อยืนยันความถูกต้องของกลยุทธ์ เป็นนักวิชาการ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานโครงการส่วนพระองค์ จำนวน 1 คน ผู้บริหารระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 22 คน

ขั้นตอนที่ 10 การประเมินผลกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 2) แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง 3) แบบประเมินร่างกลยุทธ์ และ 4) แบบประเมินกลยุทธ์ โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการฯ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 50 คน ผลการหาคุณภาพแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.477 - 0.883 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครเพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนที่เป็นพื้นที่ศึกษาพหุกรณี ได้แก่ โรงเรียนนวมก้อยวิทยาคม สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2566 โรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม วันที่ 19 ธันวาคม 2566 โรงเรียนบ่อเกลือ วันที่ 20 ธันวาคม 2566 หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมสนทนากลุ่มผ่านโปรแกรม Zoom วันที่ 15 มีนาคม 2567 เวลา 15.00 - 16.00 น. หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมประชาพิจารณ์ร่างกลยุทธ์ วันที่ 23 เมษายน 2567 เวลา 09.30 - 12.00 น. ณ ห้องประชุมดาวกระจาย โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารโครงการฯ ใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การหาลำดับความต้องการจำเป็น โดยการหาค่า $PNI_{modified}$ โดยใช้สูตร $PNI_{modified} = (I - D/D)$
3. การวิเคราะห์ผลการประเมินกลยุทธ์ ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารโครงการฯ

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น

ข้อที่	การบริหารโครงการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ
		$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ		
1	เสริมสร้างสุขภาพของเด็กฯ	4.03	.75	มาก	4.61	.58	มากที่สุด	.142	1
2	เพิ่มโอกาสทางการศึกษา	4.09	.70	มาก	4.56	.60	มากที่สุด	.112	5
3	ศักยภาพทางวิชาการและทางจริยธรรม	4.19	.70	มาก	4.65	.54	มากที่สุด	.111	6
4	ศักยภาพทางการงานอาชีพ	4.22	.70	มาก	4.66	.53	มากที่สุด	.105	8

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารโครงการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
5	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.21	.71	มาก	4.68	.52	มากที่สุด	.113	4
6	การอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย	4.23	.69	มาก	4.69	.48	มากที่สุด	.109	7
7	ขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน	4.08	.74	มาก	4.62	.56	มากที่สุด	.132	2
8	การเป็นศูนย์บริการความรู้	4.16	.67	มาก	4.64	.52	มากที่สุด	.114	3
รวม		4.15	.71	มาก	4.64	.54	มากที่สุด	.118	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารโครงการฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) และความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง .105 - .142 โดยภาพรวมเฉลี่ย .118 (PNI_{modified} = .118)

2. สรุปผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารโครงการฯ

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินกลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์	ความสอดคล้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ
1. การเสริมสร้างสุขภาพของเด็กๆ	4.96	0.16	มากที่สุด	4.98	0.13	มากที่สุด	4.98	0.13	มากที่สุด	4.98	0.13	มากที่สุด
2. ขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน	4.97	0.17	มากที่สุด	4.97	0.17	มากที่สุด	4.97	0.17	มากที่สุด	4.97	0.17	มากที่สุด
3. การพัฒนาเป็นศูนย์บริการความรู้	4.99	0.08	มากที่สุด	4.99	0.08	มากที่สุด	4.99	0.08	มากที่สุด	4.99	0.08	มากที่สุด
4. การปลูกฝังจิตสำนึก ฯ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.98	0.11	มากที่สุด	4.98	0.11	มากที่สุด	4.98	0.11	มากที่สุด	4.98	0.11	มากที่สุด
5. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา	4.99	0.07	มากที่สุด	4.99	0.07	มากที่สุด	4.98	0.10	มากที่สุด	4.98	0.10	มากที่สุด
6.การเสริมสร้างการอนุรักษ์และ สืบทอดวัฒนธรรมฯ	4.96	0.16	มากที่สุด	4.96	0.16	มากที่สุด	4.96	0.16	มากที่สุด	4.96	0.16	มากที่สุด
7. การเสริมสร้างฯทางวิชาการและทางจริยธรรม	4.99	0.03	มากที่สุด	4.99	0.03	มากที่สุด	4.99	0.03	มากที่สุด	4.99	0.03	มากที่สุด
8. การเสริมสร้างฯการทำงานอาชีพ	4.98	0.11	มากที่สุด	4.98	0.11	มากที่สุด	4.98	0.11	มากที่สุด	4.98	0.11	มากที่สุด
โดยภาพรวม	4.98	0.09	มากที่สุด	4.98	0.09	มากที่สุด	4.98	0.10	มากที่สุด	4.98	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมทุกด้านมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง .105 - .142 โดยภาพรวมเฉลี่ย .118 ($PNI_{modified} = .118$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเสริมสร้างสุขภาพของเด็กตั้งแต่ในครรภ์มารดา ด้านการขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน ด้านการพัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์บริการความรู้ ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางวิชาการและทางจริยธรรม ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการงานอาชีพ

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) สภาพที่พึงประสงค์การบริหารโครงการฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) และความต้องการจำเป็นของการบริหารโครงการฯ โดยรวมมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง .105 - .142 โดยภาพรวมเฉลี่ย .118 ($PNI = .118$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการเสริมสร้างสุขภาพของเด็กตั้งแต่ในครรภ์มารดา 2) ด้านการขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน 3) ด้านการพัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์บริการความรู้ 4) ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา 6) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางวิชาการและทางจริยธรรม 7) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย และ 8) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการงานอาชีพ

2. กลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และ 4) การควบคุมกลยุทธ์และประเมินผล สรุปได้ 8 ประเด็นกลยุทธ์ 42 กลยุทธ์ 42 แนวทางดำเนินงาน 44 ตัวชี้วัด

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประเมินกลยุทธ์ 4 ประเด็น คือ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98$)

อภิปรายผล

ในการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่

พึงประสงค์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง .105 - .142 โดยภาพรวมเฉลี่ย .118 ($PNI = .118$) อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการและประชุมวิชาการ การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทุกปีจึงความเข้าใจในภาระหน้าที่ที่ต้องดำเนินการของโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับมอบหมายเป็นเจ้าภาพจัดประชุมวิชาการ ซึ่งกำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ 12 - 13 ธันวาคม 2565 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี โดยมีประเด็นหลัก คือ “อาชีวะในฝัน” และหัวข้อการประชุมวิชาการ คือ 42 ปี พระบารมีแผ่ไพศาล เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารเป็นสุข” โดยสำนักงานพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาร่วมกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ศูนย์บริหารงานการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ และหน่วยงานต้นสังกัดอีก 6 แห่ง ได้วางแผนการประกวดแข่งขันเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การประกวดผลงานแนวปฏิบัติที่ดีรายด้าน 2) การแข่งขันทักษะวิชาการ และ 3) การประกวดสถานศึกษาที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนดีเด่น ทั้งนี้การประกวดแข่งขันการนำเสนอผลงาน แนวปฏิบัติที่ดีรายด้าน และการพัฒนาการศึกษาที่สมดุลมี 4 ด้าน คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

2. กลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และ 4) การควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ แยกตามองค์ประกอบการบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปได้ 8 ประเด็นกลยุทธ์ 42 กลยุทธ์ 42 แนวทางดำเนินงาน 44 ตัวชี้วัด อาจเป็นเพราะ กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นจะต้องครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเสริมสร้างสุขภาพเด็กตั้งแต่ในครรภ์มารดา มี 4 กลยุทธ์ 4 แนวทางดำเนินงาน 6 ตัวชี้วัด เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางโภชนาการของนักเรียน ได้แก่ การมีน้ำหนักร่างกายสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย สมรรถนะทางร่างกาย และพฤติกรรมที่แสดงออกทางสุขภาวะทางโภชนาการที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ โครงการส่วนพระองค์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงบรรยาย เรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลังโควิด 19 ในงานประชุมวิชาการ การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริประจำปี 2564 ณ ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ วันศุกร์ที่ 24 ธันวาคม 2564 สรุปได้ว่า เรื่อง โภชนาการและสุขภาพอนามัย เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเรียนหนังสือ จึงได้การจัดบริการอาหาร เมื่อเด็กมาโรงเรียนก็จะได้รับประทานอาหารกลางวัน 1 มื้อ เป็นอาหารที่มีคุณค่าครบตามหลักโภชนาการและสะอาดปลอดภัยตามหลักสุขาภิบาลอาหาร (โครงการส่วนพระองค์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2565) สอดคล้องกับ สุปรานี จ้อยรอด ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการป้องกันภาวะน้ำหนักเกินในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการมีส่วนร่วมของพหุภาคีในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า รูปแบบการป้องกันภาวะน้ำหนักเกินในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1.1) ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมโภชนาการและการออกกำลังกาย 1.2) นิสัยการรับประทานอาหารและการออกกำลังกาย 1.3) การจัดการรายได้ของนักเรียน 1.4) การสนับสนุนจากเพื่อนและครอบครัวในการป้องกันภาวะน้ำหนักเกิน และ 1.5) กิจกรรมที่สนับสนุนให้มีการ

ป้องกันภาวะน้ำหนักรเกิน (สุปราณี จ้อยรอด, 2565) 2) ด้านการขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน มี 4 กลยุทธ์ 4 แนวทางดำเนินงาน 4 ตัวชี้วัดเป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้จากสถานศึกษาไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกในครอบครัว ทั้งทำการเกษตรแบบยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร และการจัดทำบัญชีครัวเรือน สอดคล้องกับ อโณทัย ไทยวรรณศรี ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านและโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนพื้นที่สูง พบว่า รูปแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านและโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนพื้นที่สูง มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) เป้าหมายของเครือข่าย 2.2) หลักการของเครือข่าย 2.3) กลไกของเครือข่าย และ 2.4) วิธีการดำเนินการของเครือข่าย (อโณทัย ไทยวรรณศรี, 2561) 3) ด้านการพัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์บริการความรู้ 4 กลยุทธ์ 4 แนวทางดำเนินงาน 4 ตัวชี้วัด เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์บริการความรู้ มีการจัดการความรู้ และเผยแพร่องค์ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย สอดคล้องกับ กัญญกร อัครรัตนกร ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสมดี และ 3.2) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง (กัญญกร อัครรัตนกร, 2561) 4) ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3 กลยุทธ์ 3 แนวทางดำเนินงาน 3 ตัวชี้วัด เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ตระหนักและมีส่วนร่วมในกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน สอดคล้องกับ สุทธิพงศ์ นิพัทธนันท์ ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามกรอบของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พบว่า แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามกรอบของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อม ยุทธศาสตร์ที่ 2 การกำหนดเป้าหมายและแผนงาน ยุทธศาสตร์ที่ 3 แนวทางในการประยุกต์ใช้ และยุทธศาสตร์ที่ 4 กลไกสำคัญในขับเคลื่อนโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา (สุทธิพงศ์ นิพัทธนันท์, 2556) 5) ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา 7 กลยุทธ์ 7 แนวทางดำเนินงาน 7 ตัวชี้วัด เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการศึกษาที่เหมาะสม เด็กด้อยโอกาสและนักเรียนปกติได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ วชิราพร สุวรรณศรวล ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนที่สร้างขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักเรียนที่ออกกลางคัน และกลุ่มที่ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ หรือผู้สนใจ อย่างต่อเนื่อง เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สามารถนำไปเกาะเกี่ยวกับโรงเรียนปกติแต่ใช้เวลาออกราชการโดยใช้แรงงูใจในการขับเคลื่อนผลผลิตเกี่ยวข้องกับโอกาสทางการเรียนของนักเรียนที่สามารถเรียนจบการศึกษาภาคบังคับและประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ (วชิราพร สุวรรณศรวล, 2556) 6) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย 4 กลยุทธ์ 4 แนวทางดำเนินงาน 4 ตัวชี้วัด เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนและของชาติไทย สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไว้ 9 ด้านโดยแบ่งตามนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2542 มีดังนี้ 6.1) ด้านเกษตรกรรม 6.2) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม 6.3) ด้านการแพทย์แผนไทย 6.4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6.5) ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน 6.6) ด้านศิลปกรรม 6.7) ด้านภาษาและวรรณกรรม 6.8) ด้านปรัชญา ศาสนา ประเพณี และ 6.9) ด้านโภชนาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) 7) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและ

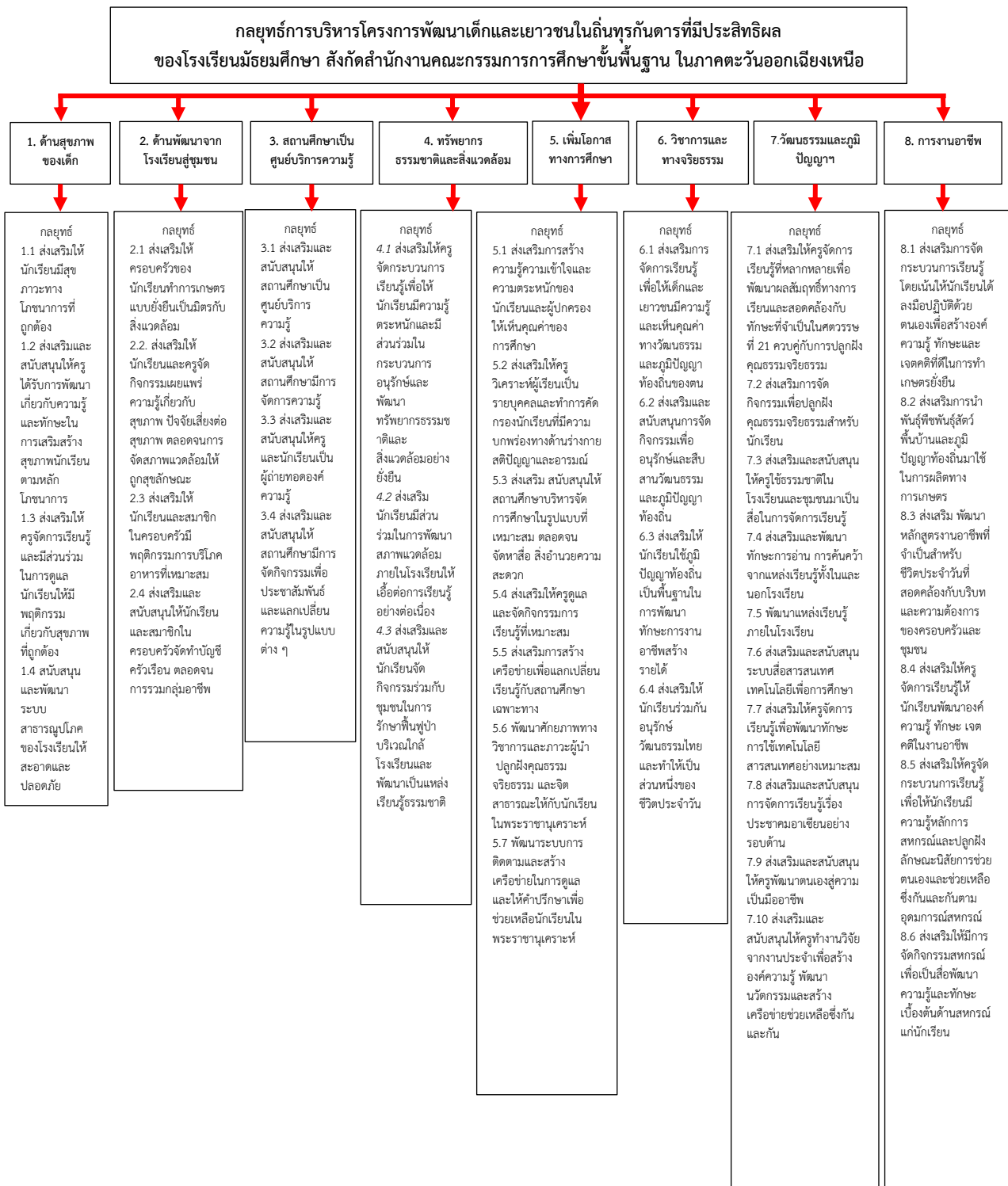
เยาวชนทางวิชาการและจริยธรรม 10 กลยุทธ์ 10 แนวทางดำเนินงาน 10 ตัวชี้วัด เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งครูเป็นบุคคลสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ได้รับการสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่า สารวิชาหลักจะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจ ในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชา แกนหลัก ดังนี้ 7.1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 7.2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ 7.3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ (วิจารณ์ พานิช, 2555) และ 8) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการงานอาชีพ 6 กลยุทธ์ 6 แนวทางดำเนินงาน 6 ตัวชี้วัด เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ ทักษะด้านการเกษตร ด้านอาชีพที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และสหกรณ์นักเรียน สอดคล้องกับ ณรงค์ อภัยใจ ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ พบว่า สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิตและสภาพแวดล้อม (ณรงค์ อภัยใจ, 2560) และวันฤดี ปุยะติ ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการงานอาชีพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 2.1) ด้านการบริหารจัดการ มี 22 ขั้นตอน 2.2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 15 ขั้นตอน 2.3) ด้านคุณภาพผู้เรียน มี 15 ขั้นตอน 2.4) ด้าน การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มี 11 ขั้นตอน และ 2.5) ด้านผลลัพธ์และความสำเร็จ มี 18 ขั้นตอน (วันฤดี ปุยะติ, 2562)

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใน 4 ประเด็น คือ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ กลยุทธ์ที่จัดทำขึ้นผ่านกระบวนการต่าง ๆ หลายขั้นตอนทั้งผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงกล แก้วโก ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในพื้นที่สูงและทุรกันดาร ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินกลยุทธ์มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (จงกล แก้วโก, 2564)

สยาม เรืองสุกใส ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของโรงเรียนในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า กลยุทธ์การบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของโรงเรียนในโครงการฯ มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (สยาม เรืองสุกใส, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 8 ประเด็นกลยุทธ์ 42 กลยุทธ์ ดังภาพ

ภาพที่ 1 กลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิภาพ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลได้ว่า กลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่มีประสิทธิภาพ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 42 กลยุทธ์ 42 แนวทางดำเนินงาน และ 44 ตัวชี้วัด ข้อเสนอแนะ 1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ กลยุทธ์การบริหารโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ มีความครอบคลุมเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฉบับที่ 5 ทั้ง 8 ด้าน มีแนวทางการดำเนินงานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องเฉพาะการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร และ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ควรดำเนินการวิจัยให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค และควรใช้รูปแบบการวิจัยที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นประเด็นกลยุทธ์จากผลการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). คู่มือการสรรหาและคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- กัญญกร อัครรัตนกร. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5(4), 157-165.
- โครงการส่วนพระองค์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2565). สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงบรรยายเรื่อง การพัฒนาเด็กและเยาวชนหลังโควิด 19 ใน รายงานการประชุมวิชาการ การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ประจำปี 2564 ณ ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติมหาวิทยาลัยแม่โจ้. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์ จำกัด.
- จกมล แก้วโก. (2564). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในพื้นที่สูงและทุรกันดาร. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 16(3), 147-160.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษา และพัฒนาศาสนากรรมนุษย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วชิราพร สุวรรณศรวล. (2556). รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(ฉบับพิเศษ), 182 - 183.
- วันฤดี ปุยะติ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการงานอาชีพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.
- สยาม เรื่องสุกใส. (2565). กลยุทธ์การบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของโรงเรียนในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 8(1), 453-467.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). 42 ปี พระบารมีแผ่ไพศาล เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารเป็นสุข การประชุมวิชาการการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร: มาตาการพิมพ์จำกัด.

- สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2560). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560 - 2569). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานโครงการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). ข้อเสนอระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในปี 2040. กรุงเทพมหานคร: อีเลฟเวน สตาร์ อินเทอร์เน็ต.
- สุทธิพงศ์ นิพัทธนันท์. (2556). แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามกรอบของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุปราณี จ้อยรอด. (2565). การพัฒนารูปแบบการป้องกันภาวะน้ำหนักเกินในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการมีส่วนร่วมของพหุภาคีในเขตระเปียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาสาธารณสุข. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อโณทัย ไทยวรรณศรี. (2561). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน และโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารบนพื้นที่สูง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 20(1), 211-221.